

Fənn sillabusu

İxtisas: 7001001–Təsviri sənətin tədrisi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət"

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f Azərbaycan miniatür sənətinin tarixi

Fənn proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin, "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli №01 sayılı iclas protokolu ilə təstiq edilmişdir

Kodu: MSF-B02.1

Tədris ili : I tədris ili, (2025-2026) semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: 180 saat. Auditoriya saati- 45 (30 saat müəzire, 15 saat praktik məşğələ).

Təhsil forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı : Baş müəllim Əsədli Adil Beytulla oğlu

E-mail ünvanı: Əsədli.A@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 saylı korpusu

III. Təvsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Azərbaycan incəsənəti (Salamzadə Ə., Rzayev N. Əfəndiyev R. Həbibov N.). Bakı, 1992.
2. Azərbaycan incəsənəti (Ensiklopedik məlumat kitabı). Əliyev Z., Xəlilov A. Bakı, 2010-2011.
3. Axundzadə L. Dünya təsviri sənəti. Bakı, 2007.
4. Kərimov Lətif. Azərbaycan xalçası. Bakı, "Yazıçı", 1984.
5. Kərimov Kərim Azərbaycan miniatürləri. Bakı, "İşıq", 1980
6. Kərimov Kərim. Nizami Gəncəvinin "Xəmsə" miniatürləri. Bakı, "Yazıçı", 1983.

Əlavə ədəbiyyat

1. Çingiz Qacar. Azərbaycan miniatür sənəti (XIII-XVI əsrlər). Bakı, "Azpoliqraf", 2011.
2. Гасанзаде Джамиля, Эфендиев Агасалим. Расцвет живописи в эпоху правления султана Ахмеда Джелалаира. Журнал "IRS", № 4 (58), 2012. С. 28-31.
3. Казиев А.Ю. Миниатюры рукописи «Хамсе» Низами 1539-1543 гг. Баку, 1964.
4. Прошлое и настоящее азербайджанского искусства. https://www.baku.ru/pubs/news-stall/10797_ru.php

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminarın nəticələrinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C

4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat praktik məşğələ)

Nö	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Tarix
1.	Miniatür sənətinin yaranması Plan: 1. Azərbaycan miniature sənəti 2. Azərbaycanda miniatürün ən qədim nümunələri 3. Kəlimə və Diminə əsərində miniatürünü işləyən rəssam 4. "Kitabi Dədə Qorqud" kitabının miniature rəsmini çəkən rəssam Mənbə: (1;2;3;5)	2	
2.	Azərbaycan miniatür tarixi Plan: 1. Azərbaycan miniatür sənətinin yaranma tarixi 2. Yaxın və orta şərqdə miniatür sənəti 3. New-Yorkun kitabxanasında saxlanan miniature əsərlər 4. Miniatür sənətinin inciləri Mənbə: (1;2;3;8)	2	
3.	Sadiq bəy Avşar Plan: 1. Sadiq bəy Əfşar yaradıcılığı 2. Sadiq bəy Əvşar yaradıcılığında miniatür sənəti Mənbə: (1;2;3)	2	
4.	Azərbaycan miniatür sənətinin əsasları Plan: 1. Azərbaycan miniatür sənətinin əsas formaları 2. Miniatürdə forma axtarışları Mənbə: (1;2;3;5)	2	
5.	Şərq poeziyasında miniatür Plan: 1. Şərq poeziyasında miniatürərin inkişafı 2. Azərbaycan rəssamı Əbdül mömin əl-Xoyinin əsərləri 3. Miniatürərin təkrarolunmaz xüsusiyyətləri 4. Kiçik miniatür rəsmi işlənməsi 5. Mənbə: (1;2;3;6)	2	
6.	XV əsrdə miniatür inkişaf mərhələsi Plan: 1. Azərbaycanda XV əsrdə miniatür sənətinin inkişafı 2. XVI əsrdə Təbriz miniatür məktəbi 3. Nizaminin xəmsəsinə çəkilmiş illüstrasiyalar (miniatürələr)2 4. Səfəvilər dövlətində miniatürün inkişafı Mənbə: (1;2;3;5)	2	
7.	XVI əsrdə Azərbaycanda miniatür sənəti Plan: 1. XVI əsrdə Azərbaycan miniatür məktəbinin inkişafı 2. Təbriz miniatür məktəbinin inkişaf mərhələləri 3. Hafizin divanına çəkilən illüstrasiyalar 4. Təsviri sənətdə 2-ci ən böyük sənət əsəri hansılardır (miniatür XVI əsr) Mənbə: (1;2;3;5)	2	
8.	Təbriz miniatür məktəbi XVI əsrdə Plan: 1. Miniatür sənətinin inkişaf mərhələsinin tarixi 2. Azərbaycan rəssamlarının miniatür əsərləri 3. Xəttahlıq sənətinin inkişafı 4. Kiçik həcmli miniatür rəsmi akvarellə işlənməsi Mənbə: (1;2;3;5)	2	
9.	Miniatür sənətinin inkişaf tarixinin mərhələsi Plan: 1. XIII-XIV əsrlərdə miniatürün inkişafı 2. Təbriz məktəbini kamilləşdirən rəssamlar 3. Şərqdə miniatürü inkişaf edən rəssamlar 4. Miniatür illüstrasiyanın işlənməsi (akvarellə)	2	

	Mənbə: (1;2;3;4)		
10.	Azərbaycan miniatür sənətinin inkişaf prinsipləri Plan: 1. XVI əsrdə Azərbaycan rəssamlığı 2. Xəmsə poemasına çəkilmiş miniatürlər Mənbə: (1;2;3;5)	2	
11.	Nizami Gəncəvi poeziyası miniatürlərdə Plan: 1. Miniatürlərdə təbiət rəsmləri 2. Təbiət rəsmlərində rəng həlli Mənbə: (1;2;4;5)	2	
12.	Azərbaycan miniatürləri Plan: 1. XVI əsrin ikinci yarısında təbris miniatür məktəbinin inkişaf prinsipləri 2. II Şah Abbasın dövründə miniatürlərin inkişafı Mənbə: (1;2;3;5)	2	
13.	XVI əsrin II yarısında inkişaf Plan: 1. Təbriz miniatür məktəbində rəngkarlığın sulu boya ilə işlənməsi texnikası 2. Miniatür məktəblərinin bir-biri ilə fərqli xüsusiyyətləri Mənbə: (1;2;3;5)	2	
14.	Azərbaycan miniatür məktəbləri Plan: 1. Təbriz miniatür məktəbində mənzərə janrı 2. Mənzərə janrlarının əsas xüsusiyyətləri Mənbə: (1;2;3;7)	2	
15.	XV əsrdə Təbriz miniatür məktəbləri Plan: 1. Sultan Məhəmmədin miniatürlərində nizami GFəncəvi əsərlərinə çəkilmiş illüstrasiyalar 2. Miniatür sənətində rəng həlli 3. Mənbə: (1;2;3;5)	2	
	Cəmi:	30	

No	Məşğələnin məzmunu	Saat	Tarix
1	Hər hansı miniatür rəsinin A2 formatda işlənməsi	2	
2	Miniatür kompozisiyanın kağız üzərində qurulması	2	
3	Miniatürün quşla işlənməsi	2	
4	Kompozisiya miniatürün formalarda verilməsi	2	
5	Rəng koloritin verilməsi	2	
6	Kompozisiyanın bütövlüyünün göstərilməsi	2	
7	Miniatür kompozisiyanın işləyib sona çatdırılması	2	
8	Kompozisiyanın çərçivəyə salınması	1	
	Cəmi: 15 saat	15s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Rəsmlərdə tonallığa, işıq və kölgə effektinə nail olunması üsullarını, işığın əşyaya təsiri zamanı baş verən prosesləri, rəsin işlənmə texnikasını, müxtəlif əşya və canlıların anatomik xüsusiyyətləri və onların rəsm edilməsi texnikasını və onların tətbiqini bilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Təsviri incəsənətin metodikasının nəzəri əsaslarını sadalayır.
- Azərbaycan və dünya rəssamlarının adlarını, onların yaradıcılığını izah edir.
- Perspektiva qanunlarını rəsinə tətbiq edir.
- Müxtəlif formalı əşyaları, natürrəqləri, naxışları, kompozisiyaları ardıcılığa əməl edərək təqdim edir.
- Müasir təlim prosesinə uyğun naturadan rəsm, mövzu üzrə rəsm, dekorativ tətbiqi sənət, yapma, təsviri incəsənət haqqında söhbət məşğələlərini hazırlayır.
- Şagirdlərin cavablarını və rəsmlərini dəyərləndirir.

XIII. İmtahan sualları:

1. Azərbaycan miniatür sənəti
2. Azərbaycanda miniatürün ən qədim nümunələri
3. Kəlibə və Diminə əsərinə çəkilmiş miniatürlər
4. "Kitabi Dədə-Qorqud" kitabının miniatür rəsmini çəkən Azərbaycanlı rəssam
5. Azərbaycan miniatür sənətinin yaranma tarixi
6. Yaxın və orta şərqdə miniatür sənəti

7. Miniatur sənətinin inciləri
8. Sadıq bəy Əvşar yaradıcılıqda miniatur sənəti
9. Azərbaycan miniatur sənətinin əsas formaları
10. Miniaturda forma axtarışları
11. Şərq poeziyasında miniaturlərin inkişafı
12. Azərbaycan rəssamı Əbdül Mömin əl-Xoyinin əsərləri
13. Miniaturlərin təkrarolunmaz xüsusiyyətləri
14. Azərbaycanda XV əsrdə miniatur sənətinin inkişafı
15. XVI əsrdə Təbriz miniatur məktəbi
16. Nizaminin "Xəmsəsinə" çəkilmiş illüstrasiyalar
17. Səfəvilər dövlətində miniaturun inkişafı
18. XVI əsrdə Azərbaycan miniatur məktəbinin inkişafı
19. Təbriz miniatur məktəbinin inkişaf mərhələləri
20. Hafizin divanına çəkilən illüstrasiyalar (miniaturlər)
21. Təsviri sənətdə 2-ci ən böyük sənət əsəri hansılardır (Miniatur XVI əsr)
22. Təbriz miniatur məktəbinin əsas xüsusiyyətləri.
23. Miniaturun Azərbaycan incəsənətində rolu.
24. Miniaturda mənəvi dəyərlərimizin təhlili.
25. Böyük Britaniyanın muzeylərində saxlanılan miniatür sənət əsərləri

XIV. Kollektiv sualları

I kollektiv sualları

1. Azərbaycan miniatur sənəti
2. Azərbaycanda miniaturun ən qədim nümunələri
3. Kəlimə və Diminə əsərinə çəkilmiş miniaturlər
4. "Kitabi Dədə-Qorqud" kitabının miniatur rəsmini çəkən Azərbaycanlı rəssam
5. Azərbaycan miniatur sənətinin yaranma tarixi
6. Yaxın və orta şərqdə miniatur sənəti
7. Miniatur sənətinin inciləri
8. Sadıq bəy Əvşar yaradıcılıqda miniatur sənəti
9. Azərbaycan miniatur sənətinin əsas formaları
10. Miniaturda forma axtarışları

II kollektiv sualları

1. Şərq poeziyasında miniaturlərin inkişafı
2. Azərbaycan rəssamı Əbdül Mömin əl-Xoyinin əsərləri
3. Miniaturlərin təkrarolunmaz xüsusiyyətləri
4. Azərbaycanda XV əsrdə miniatur sənətinin inkişafı
5. XVI əsrdə Təbriz miniatur məktəbi
6. Nizaminin "Xəmsəsinə" çəkilmiş illüstrasiyalar
7. Səfəvilər dövlətində miniaturun inkişafı
8. XVI əsrdə Azərbaycan miniatur məktəbinin inkişafı
9. Təbriz miniatur məktəbinin inkişaf mərhələləri
10. Hafizin divanına çəkilən illüstrasiyalar (miniaturlər)

S/f Azərbaycan miniatur sənətinin tarixi fənninin sillabusu 7001001–Təsviri sənətin tədrisi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №01)

Fənn müəllimi:

b/m.A.B.Əsədli

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev